

דף עמדה

בנושא תיקון חוק איסור הונאה בכשרות

רקע

סגן שר המשרד לשרותי דת, הרב אלי בן דהאן, הביא לאישור וועדת השרים תיקון המאפשר לפקחי יחידת ההונאה בכשרות ברבנות הראשית, יכולת מעשית וכלים טכניים ע"מ לפעול כנגד זייפני כשרות. יש לציין שחוק איסור הונאה בכשרות זהו חוק מבורך, החוק מונע מעבריינים להציג בפני הציבור מזון ככשר בעוד אין לו אישור על כך מהרבנות המקומית או כל גוף אחר המוסמך כחוק. ובכך מונע מהטעיית הציבור והצגת עסק כ"כשר" בעוד הוא אינו כשר בפועל. מחלקת ההונאה בכשרות מפצה לציבור גם מידע על העוברים על החוק באמצעות הדוא"ל ובכך מאפשרת לצרכנים להחכים ולדעת מאיזה מקומות ומוצרים להתרחק ולהימנע מאכילת מזון לא כשר.

דו"ח מבקר המדינה בנושא

המבקר מציין בדו"ח: "באגף הכשרות הארצי ברה"ר פועלת היחידה הארצית לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות. הונאה בכשרות היא עברה פלילית שעל פי החוק דינה מאסר שנה, והיא נחשבת גם עברה מינהלית, שדינה קנס. אמצעי הענישה של היחידה מגוונים וכוללים גם הטלת קנס מנהלי, כשמקבל הקנס יכול להודיע על רצונו להישפט על העברה. בשנים האחרונות הוגשו רק כתבי אישום ספורים על עברות איסור הונאה בכשרות בגלל עומס העבודה בפרקליטות, אף שרבים ביקשו להישפט. במרס 2007 הוחלט בפרקליטות כי תיקי הונאה בכשרות יועברו לטיפול של עורכי דין פרטיים, לצורך הגשת כתבי אישום בפיקוח הפרקליטות. עד ינואר 2009 לא חלה כל התקדמות בנושא זה, וכתוצאה מאי-קיום ההליכים המשפטיים נפגעת יעילות אכיפת חוק איסור הונאה בכשרות."

בסיום הדו"ח של מבקר המדינה מובא סיכום בו מציין המבקר בערה חמורה על הכשרות הממלכתית: "מהממצאים מצטיירת תמונה עגומה עד כדי פגיעה ממשית בשומרי הכשרות. על המועצות הדתיות, על המשרד לשרותי דת ועל הרבנות הראשית לישראל, כל אחד בתחומי סמכויותיו, לפעול לשיפור מערך הפיקוח על הכשרות כך שיובטח שתעודות ההכשר בחתימת הרבנים המקומיים יינתנו אך ורק במקומות שבהם הכשרות נשמרת כראוי."

רפי יוחאי מציין בפני מבקר המדינה שבשל העומס הקיים בפרקליטות לא מוגשים כתבי אישום בנושאים אלו והוא מציין את הנתונים הבאים:

כי מבין 638 נקנסים שביקשו להישפט בין השנים 2008-1997 נשפטו חמישה בלבד; 168 קנסות בוטלו בשל התיישנות העברה (בחלוף חמש שנים מהטלת הקנס).

בפנייתו של מבקר המדינה למשרד המשפטים, השיב המשרד השיב למבקר המדינה ביוני 2008 כי נושא זה נמצא בטיפולו של היועץ המשפטי לרה"ר. מבדיקת משרד מבקר המדינה עולה כי עד ינואר 2009 לא סיימו גורמים אלה את הטיפול בנושא זה.

מחלקת ההונאה כיום

אשר על כן הצעתו של הרב אלי בן דהאן מבורכת והיא התחלה של תיקון בריא למציאות הקיימת כיום. אך עם זאת, יש לציין שבתזכיר החוק מצויין שלא יתווספו כח אדם למחלקת ההונאה ולא יערכו שינויים נוספים מלבד יכולות אכיפה לפקחים.

מחלקת ההונאה בכשרות פועלת כיום ע"י אנשים בודדים, שאחראים על כלל פעילות האכיפה בארץ. לשם השוואה במשרד החקלאות ישנו מוקד פיצו"ח, הנאבק באכיפה של מעבר סחורה אסורה לשטחי המדינה, בו ישנם חלוקה למחוזות ולנושאי אכיפה ובאופן רשמי ישנם כמה עשרות פקחים.

המלצות לסיכום

- ע"מ למנוע את האפשרות להטעיית הציבור וליישם את החוק ככתבו אנו ממליצים להוסיף להצעת החוק כמה נושאים נוספים:
1. להגדיל את האכיפה באמצעות הוספת פקחים נוספים ליחידת ההונאה. וקביעת תקן פקחים קבוע לכל מחוז בארץ. והגדרת תפקידים ע"ב תחומי הכשרות השונים.
 2. להגדיל את הקנס שניתן כיום לעובר על החוק (קנס של בין 1,000-2,000 ₪). כך שזה ייצר הרתעה. וחוסר כדאיות לעבור על החוק.
 3. לקבוע נוהל של מפר סידרתי של החוק יועבר למשטרה לבדיקת אפשרות להגשת כתב אישום ע"י הפרקליטות.
 4. הקמת מאגר ממוחשב למוצרים ומקומות שנמצאו עוברים על חוק איסור הונאה בכשרות ועדכון מצבם ופרסום המאגר לציבור, ובכך להקל על הציבור בצורך לעקוב ולזכור את כל הבעיות של הונאה בכשרות ברחבי הארץ.